

PUYMBROUCK, Herman (eigenlijk Frans Amandus) van (Antwerpen 11 mei 1884 – Königs-winter 29 juni 1949).

Verloor reeds vroeg zijn ouders en groeide op in een weeshuis. Niettemin kon Van Puymbroeck studeren aan het Atheneum in Antwerpen en nadien in Gent. Hij werd onderwijzer in zijn geboortestad en werd er secretaris van Nieuwe Wegen, de vereniging van oud-leerlingen van het Antwerpse

atheneum. Tevens werd hij redactiesecretaris van het weekblad *Antwerpsche Tijdingen*. Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog werd hij opgeroepen als brancardier. Een groot deel van de oorlogsperiode bracht hij door als verpleger van tyfuspatiënten in Calais.

Na de oorlog stond Van Puymbroeck mede aan de wieg van de **Frontpartij**, waarvan hij in mei 1922 de voorzitter werd. Hij kon de verbrokkeling van de Frontpartij niet verhinderen, waardoor zijn rol zich de facto beperkte tot voorzitter van de Antwerpse Frontpartij. Toen zijn herhaalde pogingen om tot een nationale eenheid te komen op niets uitliepen, stelde hij zich in 1927 niet langer kandidaat als voorzitter. Hij werd opgevolgd door **Hendrik Picard**. In 1928 trad hij namens de Antwerpse Frontpartij wel nog toe tot het directorium van het **Algemeen Vlaamsch Nationaal Verbond**, een mislukte poging om een eenheidsstructuur te bewerken.

Van Puymbroeck trad opnieuw op het voorplan toen hij einde 1933 de controle over het dagblad *De*

Herman van Puymbrouck was voorzitter van de Frontpartij (1922) en hoofdredacteur van *De Schelde* (1933). Hij evolueerde in nationaal-socialistische richting en werd omwille van zijn eigenzinnigheid uit het VNV gesloten. Tijdens de bezetting trad hij toe tot de **Algemeene-ss Vlaanderen** en de **DeVlag**. (AMVC)

Schelde (1919-1936) verwierf, waarvan hij ook de hoofdredacteur werd. Aanvankelijk wilde hij de krant in een koers sturen boven de Antwerpse Frontpartij en het inmiddels in 1933 opgerichte Vlaamsch Nationaal Verbond. Reeds in 1934 steunde Van Puymbroeck met het blad het VNV, wellicht vanuit financiële overwegingen. In december van dat jaar werd hij benoemd tot leider van de Cultuurcentrale van het VNV en trad toe tot de Hoofdraad van de partij. Intussen schreef hij in *De Schelde*, later *Volk en Staat* met onverholten sympathie over Duitsland en het nationaal-socialisme, en ging hij in Nederland en Duitsland op zoek naar steun voor het blad. Toen VNV-leider Staf de Clercq een grotere controle eiste over de krant, onder meer om de nationaal-socialistische propaganda te temperen ontstond een conflict omdat Van Puymbroeck een eigengereide koers voer. Hij lukte erin ten laatste in april 1937 een maandelijkse subsidie van het Duitse Propagandaministerium te krijgen.

In 1937 escaleerden de conflicten tussen de VNV-leiding en Van Puymbroeck. Begin 1938 werd hij als hoofdredacteur vervangen door Antoon Mermans en een jaar later verdween hij uit de redactie. Hij werd politiek geliquideerd. Van Puymbroeck stelde ook financiële eisen. Hij beweerde veel geld in *De Schelde* te hebben gepompt. Toen hij geen genoegdoening kreeg, dreigde hij ermee de Duitse subsidiëring bloot te leggen. Hij chanteerde VNV-leider De Clercq. In december 1939 richtte hij de *Vlaamsche Post* op.

In de loop van de volgende jaren zou Van Puymbroeck het VNV, en vooral De Clercq, blijven bestrijden. Zo verscheen op 1 juni 1940 zijn brochure *Vlaanderen in de Nieuwe Wereldorde* waarin hij Vlaanderen als Westmark van het Germaanse Rijk zag, en het VNV aanviel. Nog datzelfde jaar trad hij toe tot de Algemeene-ss Vlaanderen.

Toen de **Duitsch-Vlaamsche Arbeidsgemeenschap** (DeVlag) in grootte en belangrijkheid toenam, trad hij ook tot deze beweging toe. Hij werd er in 1942 hoofdamijsleider voor de wereldbeschouwelijke vorming. In deze functie ontwikkelde hij verder zijn Vlaamse invulling van het nationaal-socialisme. Hij richtte tevens een propagandacomité voor de Vlaamsche Scholen op, en kwam in aanvaring met Bert van Boghout omtrent de werking van deze scholen.

Einde 1944 week hij uit naar Duitsland, waar hij onderdook. In juli 1945 werd hij bij verstek ter dood veroordeeld. Hij keerde niet meer naar zijn land terug.

WERKEN: Artikelen in *Ontwaking*; *Groot-Nederland*; *Tijdschrift voor Volkskracht*; *De Vlaamsche Gazet*; *De Schelde*; *Volk en Staat*; *De Gazet*; *Vlaamsche Post*; – Cyriel Buysse en zijn land, 1911; – Georges Eeckhoud en zijn werk, 1917; – *Het Vlaamsche Front en de Strijd voor de Vlaamse Zelfstandigheid*, 1925; – *Vlaanderen in de Nieuwe Wereldorde*, 1940.

LITERATUUR: F. Seberechts, *Geschiedenis van de DeVlag*. Van

cultuurbeweging tot politieke partij 1935-1945, 1991; – 3. de Wever, Greep naar de macht. Vlaams-nationalisme en Nieuwe Orde. Het VNV 1933-1945, 1994.

FRANK SEBERECHTS